

ÇALIŞMANIN AMACI VE GEREKÇESİ

Bilindiği üzere, T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının 13.07.2015 tarih ve 92061122-105-06 sayılı yazılarında; zeytin ve zeytinyağı üretim sezonuna ilişkin sağlıklı ve güvenilir verileri sağlamak amacıyla, 2009/2010 sezonundan itibaren olduğu gibi, bu yıl da Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyi (UZZK) koordinatörlüğünde oluşturulacak “Zeytin ve Zeytinyağı Rekoltesi Ulusal Resmi Tespit Heyeti”lerince tüm zeytin yetiştirilen bölgelerde zeytin ve zeytinyağı işletmeleri, ilgili kurum-kuruluş ve kişilerle görüşerek gerçekleştirilen ulusal ürün rekoltesi tespiti çalışmalarına bu yıl da Eylül ayından itibaren başlanacağı belirtilerek, söz konusu çalışmalara gerekli desteğin verilmesi ve bu çalışmalar sonunda UZZK tarafından zeytin ve zeytinyağı sektöründe; ulusal ve uluslararası platformlarda veri kaynağı olarak kullanılmak üzere ilgili sektörel bilgilerini içeren bir rapor hazırlanacağı, bu amaçla; Konseyimiz koordinatörlüğünde bu yıl da yürütülecek olan 2015/2016 zeytin ve zeytinyağı üretim sezonu için ulusal ürün rekoltesi tespit çalışmalarına, kurumların uzman katılımı ve gerekli desteği vermeleri talep edilmiştir.

Bu çerçevede çalışma planı oluşturmak üzere, Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyimizce 13.08.2014 tarih ve 2015/151 sayılı yazı ile adı geçen kurum ve kuruluşlardan; Bornova Zeytincilik Araştırma İstasyonu, Edremit Zeytincilik Üretim İstasyonu, Tariş Zeytin ve Zeytinyağı Birliği, Marmarabirlik, Güneydoğubirlik, Doğu Akdeniz Birliği, Ege Zeytin-Zeytinyağı İhracatçı Birliği, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, İzmir Ticaret Borsası, İzmir Ticaret Odası, Ege Bölgesi Sanayi Odası, Türkiye Ziraat Odaları Birliği, Türkiye İstatistik Kurumu İzmir Bölge Müdürlüğü, Ticaret ve Sanayi Kontuarı T.A.Ş, Ana Gıda A.Ş ve Ant Gıda A.Ş’ ne UZZK koordinasyonunda ki çalışmalara katılım ve destek sağlamaları amacıyla davette bulunmuş ve aşağıda adı ve/veya yetkili temsilcisi bulunan kurum ve kuruluşların katılımı ile “Zeytin ve Zeytinyağı Rekoltesi Ulusal Resmi Tespit Heyeti ve Çalışma Programı” oluşturulmuştur.

2015/2016 SEZONU TÜRKİYE “ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ ULUSAL RESMİ TESPİT HEYETİ VE ÇALIŞMA PROGRAMI”

	HEYET ÜYELERİ	KURUMLARI
1	Ümmühan TİBET, Dr. Mustafa TAN, Dr. Cahit Tunç, Mehmet OK- A. Osman MENTEŞE-Çağatay Özcan Kokulu- İsmet UÇAR-Mustafa YILDIRIM-Ali Murat TEMEL- Mehmet ALP-Ahmet SUCU-Osman CAN-Sinan ERDOĞAN-Selim KANTARCI	ULUSAL ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI KONSEYİ (UZZK)
2	Bülent KONSULOĞLU- Mert Murat-İsmail ÇIRAK-Özgür TUZLU	S.S. ZEYTİN ve ZEYTİNYAĞI TARIM SATIŞ

		KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ (TARİŞ)
3	Kerem SAVRAN-Halil KÖKTÜRK-Mustafa ŞAHİN-Bülent GÜMÜŞAY-Özgür DURSUN-Mehmet HAKAN-Mehmet ULAŞ-Serkan KAPTAN	BORNOVA ZEYTİNCİLİK ARAŞTIRMA İSTASYONU
4	Kenan KESKİNKILIÇ	İZMİR TİCARET BORSASI
5	Mehmet Şafi TUNÇ-Bahattin OKTAV- Neslihan ERSAN	EGE ZEYTİN- ZEYTİNYAĞI İHRACATÇI BİRLİĞİ
6	Ahmet SARIKAYA	TİCARET VE SANAYİ KONTUVARI T.A.Ş
7	Mehmet CAVLI-Bariş ÖZTÜRME	ANA GIDA A.Ş.
8	Okan BORAZAN	AYDIN TİCARET BORSASI
9	Doç Dr. Mehmet GÜLER-İbrahim ÇAY	AKDENİZBİRLİK
10	Yılmaz DÖNMEZ	ANTAKYA TİCARET ODASI, HATAY ZEYTİNYAĞI ÜRETİCİLERİ DERNEĞİ
11	Reşat ŞENGÜL	ŞAKRAN-ALİAĞA
12	Hüseyin TEKİN	EZİNE-ÇANAKKALE
13	Emin ÖNGEL	MİLAS TARİŞ KOOP. MÜDÜRÜ
14	Kamil GÜL	MİLAS TARİŞ KOOP.YÖN.KRL. BŞK.
15	İsmail ATICI	MİLAS ZİRAAT ODASI BŞK.
16	Sıddık DURMAZ	NİZİP ZİRAAT ODASI

17	Ali ERGEZER	TARSUS ZİRAAT ODASI
18	Mustafa BAYIR	TARSUS ÇATALÇEŞME- KIRKGÖZ İÇME SUYU BİRLİĞİ
19	Süleyman TEMEL	ÖDEMİŞ TARIŞ KOOP. MÜD.
20	Mustafa AKTAR	ŞANLIURFA ZİRAAT ODASI
21	Basri YALMAÇ	TÜİK İZMİR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
22	Ebru İpek KOÇAK	TÜİK İZMİR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
23	Gazel DAĞLI	ALTINÖZÜ-ÜRETİCİ
24	Adnan COŞKUN	ALTINÖZÜ-ÜRETİCİ
25	Hulki BASKIN	ALTINÖZÜ-ÜRETİCİ
26	Kemal BULANIK	ALTINÖZÜ-ÜRETİCİ
27	Yılmaz NALÇABASMAZ	ALTINÖZÜ-ÜRETİCİ

**2015/2016 SEZONU TÜRKİYE “ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ
ULUSAL RESMİ TESPİT HEYETİ ÇALIŞMA PROGRAMI”**

TARİH	YER
	KUZEY EGE VE MARMARA BÖLGESİ İLLERİ
07.09.2015 Pazartesi (konaklama)	İzmir Bergama-Dikili-Ayvalık
08.09.2015	Ayvalık-Gömeç-Burhaniye-Havran-Edremit

Salı (konaklama)	
09.09.2015 Çarşamba (konaklama)	Edremit-Altınoluk-Küçükkuyu-Ayvacık-Bayramiç-Ezine-Çanakkale
10.09.2015 Perşembe (konaklama)	Edincik-Erdek-Mudanya
11.09.2015 Cuma (dönüş)	İzmit-Orhangazi-Gemlik-İzmir
	GÜNEY EGE BÖLGESİ İLLERİ
07.09.2015 Pazartesi (konaklama)	Germencik-İncirliova-Koçarlı-Köşk-Aydın
08.09.2015 Salı (konaklama)	Sultanhisar-Nazilli-Bozdoğan- Yenipazar
09.09.2015 Çarşamba (konaklama)	Nazilli-Karacasu- Kuyucak-Buharkent
10.09.2015 Perşembe (konaklama)	Karpuzlu- Çine-Muğla- Yatağan-Bodrum
11.09.2015 Cuma (dönüş)	Milas-Söke-Kuşadası-Selçuk-İzmir
	İZMİR-MANİSA İLLERİ
07.09.2015 PAzartesi (konaklama)	Manisa-Saruhanlı-Akhisar

08.09.2015 Salı (konaklama)	Akhisar-Kırkağaç-Soma
09.09.2015 Çarşamba (dönüş)	Gölmarmara-Salihli-Ahmetli-Turgutlu-Kemalpaşa-İzmir
10.09.2015 Perşembe (dönüş)	Torbalı-Tire-Ödemiş-Bayındır-İzmir
11.09.2015 Cuma (dönüş)	Merkez-Menderes-Seferihisar-Urla-Mordoğan, Karaburun-İzmir
13.09.2015 Cumartesi	Gerek görülürse bölgeler genişletilecektir.
14.09.2014 Pazar	Gerek görülürse bölgeler genişletilecektir.

TARİH	AKDENİZ VE GÜNEY DOĞU ANADOLU BÖLGESİ İLLERİ
07.09.2015 Pazartesi (Konaklama)	Adana-Erzin-Dörtyol-Kırıkhan-Reyhanlı-Altınözü-Hatay
08.09.2015 Salı (Konaklama)	Hatay-Hassa- Akbez-Musabeyli-Elbeyli-Kilis
09.09.2015 Çarşamba (Konaklama)	Kilis-Oğuzeli-Nizip-Gaziantep-Osmaniye

10.09.2015 Perşembe (Konaklam)	Adana-Mersin-Tarsus-Silifke-Mut-Manavgat
11.09.2015 Cuma(Konaklama)	Manavgat-Serik-Döşemealtı-Antalya
12.09.2015 Cumartesi	Gerek görülürse bölgeler genişletilecektir.
13.09.2015 Pazar	Gerek görülürse bölgeler genişletilecektir.

ÇALIŞMA YÖNTEMİ:

Zeytin ve Zeytinyağı Rekoltesi Ulusal Resmi Tespit Heyeti, yaklaşan üretim sezonuna en kısa sürede en sağlıklı sonuçları vermek üzere, 07 Eylül 2015-13 Eylül 2015 tarihleri arasında eş zamanlı olarak dört ayrı yörede, dört farklı uzman grubu ile çalışmalarını yürütmüş ve aşağıdaki tespitlerde bulunmuştur. Buna göre;

Türkiye toplam ağaç varlığının yaklaşık %97' sini teşkil eden İzmir, Balıkesir, Çanakkale, Bursa, Manisa, Aydın, Muğla, Adana, Antalya, Gaziantep, Hatay, Kilis, Mersin, Osmaniye, Kahramanmaraş ve Şanlıurfa illeri ile bu illerin ilçe ve köylerinde yer alan ve yörenin çoğunluğuna örnek teşkil edebilecek zeytinliklerinden, tesadüfi olarak seçilen zeytin ağaçlarında; ağaç başına toplam zeytin miktarı, bu miktar içinde sofralık ve yağlık zeytin miktarı ile danede ki yağ randımanı ve kalitesi konusunda tekel tespitlerde bulunarak ağaç ve/veya zeytinlik bazından tüme varım yöntemi ile toplam ağaçların verim bulgularına ulaşılmıştır. Bu bulgular; yörede yaşayan ve zeytin ve zeytinyağı konusunda deneyimli olduğu kabul edilen üretici, tüccar, sanayici, kooperatif yetkilisi, Gıda Tarım ve Hayvancılık il ve ilçe Müdürlükleri teknik elemanları, Ziraat Odaları, üretici birlik veya dernekleri, odalar, borsalar, dernekler gibi kuruluşların uzman temsilcilerinin çapraz sorgulamalarına dayalı bulguları ile karşılaştırılmak suretiyle, heyetin üzerinde oy birliği ile mutabık kaldığı rekolte tespit rakamları olarak raporumuzda yer almıştır. Gezi programına dahil edilemeyen yörelere ait veriler ise, T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı İl ve İlçe Tarım Müdürlüklerinin resmi beyanlarından yararlanmak suretiyle raporumuza ilave edilmiştir. İncelemeler sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

İZLENİM, TESPİT VE ÖNERİLER:

- Yeni fidanların her geçen yıl ürüne yatmalarına rağmen iklim koşullarında global iklim değişikliğinin etkisi ile genel olarak zeytin bahçelerinde ağaçların gelişiminin çok iyi olmadığı gözlenmiştir. Özellikle kış aylarında kar ve aşırı soğuk, ilkbahar aylarında ise don, aşırı yağışlar ve soğukların uzun süre devam etmesi neticesinde çiçek oluşum döneminde yeterli çiçeklenme olmasına karşın meyve tutumunun olmaması, halkalı leke hastalığının yaygınlaşmasına sebep olmuştur. Bu durumun artık kapanmakta olan var-yok yılı üretim makası (alternans) üzerinde de ürün artış trendine girmesine rağmen olumsuz etkiye sahip olduğu kanaatine varılmıştır. Bu durum çerçevesinde, bu yılki hasat sırasında, gelecek yıl ürün verecek veya ağaçların gelişmesini sağlayacak sürgün ve filizlerin kırılmamasına özen gösterilmeli ve uygun hasat yöntemleri (elle veya mekanik hasat) uygulanmalı ve bu konuda Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımızca uygulanmakta olan kırsal kalkınma, yatırımlarının desteklenmesi kapsamında zeytin hasat makinelerine verilmekte olan desteklerin olumlu etkilerinin bu çalışmalarda da görülmesi nedeniyle artarak devam ettirilmesinin uygun olacağı belirlenmiştir.
  - Yeni tesislerde dikimi gerçekleştirilecek fidanların öncelikle hangi amaçla dikileceği, bölgeye adaptasyon yeteneği vb gibi hususlara dikkat edilmediği, örneğin son zamanlarda iri daneli sofralık zeytin ile ilgili yurt dışı taleplerinin artması nedeniyle sofralık zeytin yetiştiriciliğine uygun sulanabilir alanlarda iri daneli zeytin çeşitleri tercih edilmesi gerektiği ve çeşitlerin bölgelere adaptasyonuna göre her yörede kendi çeşitlerin ön plana çıkartılması önemli görülmüştür.
  - Bölgesel raporlarda ayrıntılarının görüleceği gibi bazı yörelerde çiçeklenme ve meyve tutumu döneminde görülen yağışlar, ani sıcaklık değişimleri ve aşırı soğukların meyve tutumunu genel olarak olumsuz etkilemiştir.
  - Yağışların ilkbahar döneminde yoğun olması ve genel olarak geçtiğimiz yıla nazaran ağaç başına zeytin veriminin daha düşük olması nedeniyle genelde ve özellikle sulanan zeytinliklerde, suyunu koruyan su tutma kapasitesi iyi topraklarda veya seyrek meyve tutuma sahip ağaçlardan elde edilecek sofralık zeytinlerin iri kalibreli olabileceği de beklenmektedir.
  - Rekolteyi etkileyen diğer unsurlardan; çiçeklenme döneminde; pamuklu bit ve çiçek sap sokan, meyve tutumu ve meyve oluşumu döneminde ise; zeytin güvesi, zeytin sineği ile meyveleri delmek suretiyle kalite ve verim kaybına yol açan zeytin kurdu (*Coenorhynchus cribripennis* Desbr.- Zeytin hortumlu Böceği) gibi zararlılara karşı yeterli olmamakla birlikte Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı İl ve İlçe Tarım Müdürlükleri, Tariş, Marmarabirlik, Ziraat Odaları vb gibi kuruluşlarca uyarılarda bulunulmuştur. Tüm bölgelerde yoğun halkalı leke hastalığına bağlı yaprak dökülmeleri ile ürün kaybı tespit edilmiştir. Bazı yörelerde geçtiğimiz yıllara nazaran ferdi ilaçlamaya daha fazla önem verildiği ancak özellikle Halkalı Leke ile ilaçlı mücadelede kullanılan hazır bordo bulamacının yeterince başarı sağlayamadığı, zaman toksik tesir yaptığı ve bunun da yaprak dökümüne ilave negatif bir etki yaptığı gözlenmiştir. Bunun yerine sıvı bakırlı ilaçların kullanımı daha etkili olmaktadır. Havran ve Edremit ilçelerinde kış soğuklarına bağlı olarak yer yer dal kanseri görülmüştür.
- Ayrıca ağaçların genç sürgünlerinde zarar veren zeytin fidan tırtılının ve tarla faresi vb. gibi zararlılar ve hastalıklara karşı mevcut uygulamalar artarak devam ettirilmeli, özel önlemler alınmak suretiyle mücadele yaygınlaştırılmalı, eğitim, yayım ve alet ekipman gerekirse ilaç desteğinde bulunulmalıdır.
- Balıkesir ilinde zeytin sineği zararlısına karşı havadan toplu ilaçlama programdan kaldırılmış, bunun yerine ya havadan organik ilaçlama ya da üreticilerin ferdi kısmi ağaç ilaçlaması veya tuzaklama yöntemleri için alt yapı hazırlıklarına devam edilememiştir. Sayımlarda genellikle

Zeytin Sineği yoğunluğu tespit edilememiş ancak özellikle Kuzey Ege ve Güney Ege’ de gerek ferdi gerekse toplu ilaçlama bakımından yeterli bir girişimde bulunulamamıştır.

- Zeytinin en önemli hastalığı olarak bilinen ve yaygın olarak görülen Halkalı Leke’nin, geçen yıl olduğu gibi bu yıl da İlkbahar yağışlarının etkisi ile özellikle sık dikilmiş taban arazilerde ve tekniğine uygun budanmayan zeytinliklerde yoğun yaprak dökümüne ve yetersiz meyve tutumuna yol açarak rekolteyi düşüren etkenler arasında yer almaya devam etmiştir.
- Sulama düz taban arazilerde ve yeni dikilen zeytinliklerde yapılmaktadır. Her geçen yıl kullanım oranı artmaktadır. Salma, çanak veya yağmurlama sulama görülmekle birlikte yeni tesislerde damlama sulama öne çıkmaktadır. Yaygınlaşması ile özellikle sofralık zeytin üretim ve kalitesinde iyileşmeler görülmektedir. Bu yıl ürün azlığı sebebi ile damlama sulamanın uygulanmadığı bahçeler görülmüştür.
- Geçtiğimiz yıllarda zeytinliklerde yayılım gösteren Zeytin Solgunluğu (*Verticillium dahliae*)’ na yer yer yine rastlanılmış ancak geçtiğimiz yıllara nazaran yoğunluğunda ve üretici şikayetlerinde azalmalar görülmüştür.
- Güney Bölgelerinde Gemlik çeşidi olan ağaçlardan her yıl düzenli verim alınırken, diğer çeşitlerde istikrar olmadığı tespit edilmiştir.
- Birçok yörede “Zeytinyağları”nın kısa sürede bozulmasının esas sebebinin bilimsel saklama şartlarına uyulmaması olduğu belirlenmiştir.
- Tüm yörelerimizde üretilen zeytin ve zeytinyağları’nın ambalajlanması konusunda yeterli yatırımların yapılmamış olması sebebiyle, “pazarlama” en büyük handikap olarak kabul edilmektedir. Bölgede “kalite”li mal temininde sıkıntılar bulunmakla birlikte, yeni fidan dikimi, yetiştiricilik, budama, hasat, damla sulama vb gibi konularda da önemli eksiklikler tespit edilmiştir.
- Güney ve diğer bölgelerimizde yeni tesisler ve geleneksel zeytin ağaçlarından elde edilen salamura zeytinlerin yatırım teşvikleri ile desteklenmesinin gerektiği belirtilmektedir.
- Ülkemizde iklim koşulları ve eşsiz toprak yapısı ile çok kaliteli zeytinyağları üretebilecek potansiyele sahip olduğu ve üretilebildiği halde zeytinyağların saç, galvaniz tank veya plastik kaplarda muhafazası önemli kalite kayıplarına yol açmaktadır. Stoklama kapasitesi ve kalitesinin artırılması bakımından lisanslı depoculuk veya özel depoculuk sistemi teşvik edilerek zeytinyağların modern paslanmaz çelik hijyenik kaplarda muhafazasının sağlanması sektörün tamamının beklentisi ve talebi olmaktadır. Sektör temsilcileri bu yönlü destekleri beklemektedir.
- Taklit ve tağşişle mücadelede Bakanlığımız denetmenlerince sıkı denetimlere gerek duyulmaktadır. Yol kenarlarında markasız, uygun olmayan ambalajlarda ve kayıt dışı satışların denetlenmesinden başlayarak, taşımayı gerçekleştiren tankerler ve depolar bazında kontrollerin gerektiği belirlenmiştir.
- Sektör temsilcilerince, bölgeler arası zeytin ve yağ ticareti ve sevkinde yeni düzenlemelere ve kontrollere ihtiyaç olduğu, Yerel çeşitlerin ülkesel ve uluslararası alanlarda tanınırlığının sağlanması için “coğrafi işaret tescil” “mahreç veya menşe” çalışmalarına ağırlık verilmeli ve teşvik edilmesi beklenmektedir.
- Çevre Bakanlığının Zeytin Vejetasyon Suyu ya da Karasu konusundaki çalışmaları ve çözüm önerilerini, UZZK Koordinasyonunda sektör temsilcilerinin görüşleri doğrultusunda hazırladığı rapora göre planladığı, hazırlanan raporun karasu sorununda 2 Faz dönüşüm projesinin ve diğer uygulamaların 3 yıllık bir sürece yayılması ve konu ile muhatap zeytin sıkım tesisi, prina tesisi ve diğer ilgilileri destekler uygulamalara gidilmesi neticesinde, karasuyunda bazı yörelerimizde fabrika sahiplerine ciddi para cezaları uyguladıkları bu durum da fabrika sahiplerini üretimden vazgeçme noktasına getirdiği hatta kapattıkları gözlenmiştir. İlk kez 1984 yılında başlatılan

modern kontüni zeytin sıkma tesisi kurulu kapasitesi bir çok yörede ihtiyacın üzerindedir. Yeni tesislere teşvik yerine, tesislerin modernizasyonuna teşvik verilmesi uygun görülmektedir. Mevcut zeytin ve zeytinyağı işletmelerinin en önemli sorunu olan “karasu”nun ekonomiye kazandırılması gerektiği gözlenmiştir.

- Yeni tesislere geçmişte 250 TL/dekar dikim yardımı yapılmış ve bu sayede son 7 yılda yaklaşık 66 milyon adet zeytin ağacı dikimi sağlanmıştır. Bu uygulama mevcut eski ve genellikle meyilli alanlarda bulunan geleneksel zeytinliklere de uygulanması gerekmekte, dekara düşen ağaç sayısının olması gerekenden daha az olduğu yapılacak desteklemelerle ağaç sayısında artış ve mevcut ağaçların bakımında yeni destekleme araçlarının etkin olarak kullanılmasının, kısa sürede verim ve kalitenin yükselmesinde önemli rol oynayabileceği dikkate alınmalıdır.
- Ağaç başına verimlilik hedefimize henüz ulaşılmamış görülmektedir. Ağaç başına verimliliği arttırmak üzere mevcut girdi yardımlarının arttırılarak devam etmesi özellikle zeytinliklerde ve hasat ve mekanizasyona ilave destekler devreye alınması talep edilmektedir.
- Piyasa fiyatlarının bölgelere göre değişmekle birlikte kampanya başından sonuna kadar sürekli olarak yükseldiği, uzun yıllardan beri üreticinin ilk defa, maliyetlerini karşılayarak az da olsa para kazandığı bir yıl olmuştur. Bu bakımdan zeytinyağı piyasası değerlendirildiğinde, aslında yavaş yavaş artması gerekir iken fiyatların ani yükselmesi bir şok etkisi yaratmasına rağmen zeytinyağı değerini bulmuş, olması gereken fiyatlara ulaşmıştır. Mevsim başından itibaren fiyat değişimleri bölgelere göre değişmekle birlikte ortalama ham yağda 6-6,2 TL’den 11,0 TL’ye, natürel sızma zeytinyağı fiyatlarında ise 9,0 TL’den 17,0 TL’ye yükselme olduğu görülmüş ve yaklaşık %85’lik artış gözlemlenmiştir. Bu durum çerçevesinde üretici kaybettiği motivasyonu tekrar kazanmıştır. Ancak sektörde fiyat dalgalanmalarının üretici ve tüketici üzerinde negatif etki yaptığı, markalı, ambalajlı market satışlarının %15-20’lere varan oranlarda düştüğü buna karşın merdiven altı satışlarda patlama olduğu, taklit ve tağşişin tavan yaptığı da yaşanan bir gerçektir. Tüm bu gerçekler göz önünde bulundurularak piyasa hareketlerinin dengeli gitmesi, hem üretici ve hem de tüketicinin korunması sektörümüzün sürdürülebilirliği açısından son derece önemlidir. Bu bakımdan AB’de olduğu gibi piyasa müdahale sisteminin kurulması, vadeli işlemler borsasına benzer veya lisanslı depoculuk gibi sistemlerin çalışmasının sağlanması gerekmektedir.
- Zeytinlerin işletmeye nakilleri sırasında kullanılan ve zeytinyağı kalite kayıplarına yol açan naylon torba veya çuvalların yerine kasalarda taşınması ve bu tür araçlara destek verilmesi gerektiği ifade edilmektedir.
- Zeytinciliğe yatırım yapmak isteyen iş adamlarının olduğu, bu sektöre yapacakları yatırımların, bir takım kredi ve muafiyetler ile özendirilmesi ifade edilmektedir.
- Üreticilerin “Pazar” sorunu’na çözüm bulunması talebinde kararlı oldukları yerinde gözlenmiştir. Bunun için büyük salamura üretim ve paketlenme tesislerinin kurulması konusunda yapılan projelere T.C. Ziraat Bankası’nca düşük faizli Tarımsal Kredi desteği sağlanması beklenmektedir.
- Girdi maliyetlerinin azaltılması konusundaki talepler çok yoğun olarak dile getirilmektedir.
- T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı’nın zeytinde “mikoriza” uygulamalarını dikkatle takip etmesi ve bu konudaki başarılı çalışmaları desteklemesi beklentiler arasındadır.
- T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı’ nezdinde Bölgesel “Zeytincilik Araştırma Enstitüsü” lerinin kurulması önerisi destek beklenmektedir.

Bu izlenim ve saptamalar doğrultusunda tespit edilen sorunlar ve çözüm önerileri ana başlıklar halinde aşağıdaki gibidir:

• **SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ:**

- 1- Sektörle ilgili istatistiki veriler güncel değildir. Rekolte tahmin çalışmaları uzmanların sadece tecrübeleri ve gözlemlerine dayanarak yapılmaktadır. Uzaktan algılama sistemleri kullanılarak, bir coğrafi bilgi sistemi ve güvenilir veri tabanı oluşturulmalıdır. Başta ağaç sayısı olmak üzere, sektördeki verilerin güncelleştirilmesi gerekmektedir. Bunun için oluşturulacak projeye AB, Bakanlığımız ve Sektör Temsilcilerince destek sağlanması,
- 2- Yeni dikim alanlarına verilen yardımların geleneksel zeytin ağaçlarının gençleştirilmesine ve diğer kültürel önlemler bakımından ilave önlemler ile desteklenmesine gidilmesine, Havza bazlı destek modelinde AB’ de daha az kayırlmış alanlar denen ve ülkemizde geleneksel meyilli alanlarda mukim zeytinlikler için ilave desteklerin verilmesi,
- 3- Düzenli ve yüksek verimli, ihracata uygun zeytin çeşitleri tercih edilmeli ve “sert çekirdekli” meyveler ile karışık dikimler önlenmelidir.
- 4- Stratejik bir ürün olması nedeniyle zeytinyağının prim sisteminin zeytinyağına değil ham dane zeytine 50 Krş ya da zeytinyağına 1-1,5 TL seviyelerine çıkarılması,
- 5- Zeytin alanlarında maden aramalarına imkan tanıyan ve Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerin Aşılattırılmasına dair Kanun’a aykırılıklar taşıyan Yeni Yönetmelik Danıştay tarafından iptal edilmiş olması sevindiricidir. Ancak taş ocakları ve madencilerin saldırılarının önüne geçilebilmesi için tüm konu ile ilgili Bakanlıkların eşgüdüm çerçevesinde zeytinliklerin korunmasına yönelik çalışmaları yapmaları,
- 6- Zeytinde hastalık ve zararlılarla mücadelede yeni yaklaşım ve yöntemlerin geliştirilmesi geniş spektrumlu ilaç tüketiminin minimize edilmesi,
- 7- Fidan üretiminde bölgesel adaptasyon önemli olup, coğrafi yöre ile özdeşleşmiş çeşitlerin kendi bölgelerine dikiminin teşvik edilmesi, bölgesel bir “Envanter Projesi” hazırlanarak kayıt dışı ağaçlar tespit edilerek, dikime uygun zeytin alanları sür’atle ağaçlandırılmalıdır.
- 8- Bölgelerde bulunan “deliceler” aşılmalı ve 300-400 m. rakımlı, bozuk orman arazilerinde “zeytinlik” tesisine izin verilmelidir.
- 9- Ülkemizin yerli zeytin gen kaynaklarının korunması ve çeşitli yollarla fidan ithalat rejiminin engellenmesi,
- 10- Zeytincilik sektöründe ürün ve üretim maliyetinin düşürülmesinde mutlak gerekli görülen ve zeytincilikte kullanılan girdilerden başta akaryakıt ve enerjinin ucuzlatılması, Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi,

- 11- Ağaç başına verimliliğin AB seviyesine yükseltilmesi için kamu destekli bir program ile bölgelere ve zeytin çeşitlerine göre uygun budama tiplerinin belirlenerek toplu ve tek tip budama uygulamaları yapılması, yaşlı ağaçların kademeli olarak gençleştirilmesi ve mekanik hasada uygun hale getirilmesi çalışmalarının desteklenmesi,
- 12- Firesiz ve hızlı zeytin toplama için mekanik hasadın özendirilmesi ve yardımcı malzemelerin temini ve üretimini kolaylaştıracak önlemlerin alınması, zeytin hasat makineleri küçük ve orta üreticilerin alımını kolaylaştırmak üzere fiyatlarının kontrolden geçirilmesi, ayrıca gövde sarsıcı gibi büyük makinaların da teşvik kapsamına alınması,
- 13- Zeytin işletmelerinde önemli bir sorun olan karasudan kaynaklanan sorunun çözülmesi için üç faz çalışan kontinü tesislerin iki faza dönüştürülmesi, veya mevcut 3 faz tesislerden çıkan karasuyun buharlaştırılacağı veya arıtılacağı merkezi sistemlerinin kurulması, dönüşüm ve tesis maliyeti konusunda sektörün desteklenmesi, Konseyimizce sektör temsilcileri ile mutabakat sağlanmış ve koordinasyonumuzda hazırlanarak Çevre Orman ve Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlıklarımıza Karasu Çözüm Raporu'nun bir an önce uygulanması,
- 14- Kalite kayıplarının önlenmesi için zeytinyağlarımızın, azot korumalı paslanmaz çelik tanklarda depolanabilmesinin desteklenmesi, bu kapsamda Lisanslı Depoculuğun teşvik edilmesi, “modern laboratuvar”ların kurulması böylece her yıl iç piyasa ve ihracata uygun, kaliteli ve düzenli bir zeytinyağı arzını sağlanması,
- 15- AB’ de olduğu gibi piyasayı regüle edici fiyat ve destek modellerinin uygulanması,
- 16- Zeytinyağının önden gelen sorunlarından birisi de taklit ve tağşiştir. Yasal Mevzuatımız AB ile uyumlu hale gelmiştir. Konseyimizce piyasa takip edilmekte, kalite kontrol programı uygulanmaktadır. Taklit ve tağşişli yağ üretimi yapanlar Bakanlığımıza bildirilmektedir. Bu analizlerin yapılabilmesi için Bakanlığımız bünyesinde de Ankara, İzmir ve Bursa’da Kontrol Laboratuvarları faaliyet göstermektedir. Bu laboratuvarların sayılarının artırılması sağlanması, başta tanker ve depo bazında kontrollere ağırlık verilmesi, Tağşişli yağla ilgili kamu denetimlerinin artırılarak ve etkin hale getirilmesi,
- 17- Pazarlarda veya yol kenarlarında genellikle taklit ve tağşişli veya uygun olmayan koşullarda satım yoğun görülmekte olup üretici adı altında satılan pet ambalajlarda veya beyaz tenekelerde satılan bu zeytinyağlarının kontrol edilmesi, kayıt altına alınmasına yönelik yeni düzenlemelerin getirilmesi, küçük üreticilerin butik üretimlerinin teşvik edilmesi firma kurma ve markalaşma çalışmalarının teşvik edilmesi, sağlıklı ve standart ürünleri pazarlayabilmeleri için Gıda Kodeksinde bu üreticiler için faaliyetlerini kolaylaştırıcı yeni denetleme ve pazarlama düzenlemelerine geçilmesinin gerektiği ifade edilmekte ve bu sorunların bir an önce çözüme kavuşmalarının sağlanması beklenmektedir. “Kalite değerleri” yükseltilmeli, “paketleme” tesisleri kurulmalı ve zeytinyağı üretimi ihracata yönelik olmalı, “prina” ithalatı ve özellikle Suriye’den sınır yoluyla ülkemize giren zeytin ve zeytinyağı kesinlikle önlenmelidir.

SONUÇ: Bu izlemim tespit ve önerilerimiz doğrultusunda sonuç olarak; **2015/2016** sezonunda **Türkiye** genelinde zeytin ağaç sayısı, üretilecek toplam zeytin ile bundan sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktar ile elde edilecek zeytinyağı rekolteğini gösterir veriler **Ek: Tablo'da** sunulmuştur.

Buna göre, İzmir, Balıkesir, Çanakkale, Bursa, Manisa, Aydın, Muğla, Adana, Antalya, Gaziantep, Hatay, Kilis, Mersin, Osmaniye, Kahramanmaraş ve Şanlıurfa illerinde ve rekolte tespit heyetlerince gidilemeyen ancak Bakanlığımız il ve/veya ilçe Tarım Müdürlüklerinden temin edinilen bilgilere göre diğer illerle birlikte Türkiye Genelinde Toplam; **167.847.627 adet meyve veren 145.321.360 adet** (geçen yıla göre +4.775.833 adet yani % 3,4 artış), **22.526.267 adet meyve vermeyen** (geçen yıla göre -1.483.344 adet yani -%6,2 azalış) ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **7.6 Kg zeytin verimi** (geçen yıla göre ağaç başına 2 kg yani -%21 verim düşüklüğü) ile **1.108.188 ton zeytin danesi alınacağı** (geçen yıla göre -61.564 ton yani -%5,2 azalma), bunun **397.025 ton'unun sofralık zeytine** (geçen yıla göre hemen hemen aynı olduğu), **711.113 ton'unun yağlığa** (geçen yıla göre -19.000. ton yani -%3 azalış) ayrılacağı, bundan da ortalama **1/4,97 randıman ile 143.115** (geçen yıla göre -26.885 ton yani -%15,9 azalış) ton **zeytinyağı** elde edileceği, tahmin edilmiştir.

2014-2015 SEZONU ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ BÖLGESEL

TAHMİN HEYETLERİ RAPORLARI

(DÖRT BÖLGE)

2015-2016 SEZONU KUZEY EGE (BALIKESİR-ÇANAKKALE) – MARMARA BÖLGESİ ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ TAHMİN HEYETİ RAPORU

2015–2016 sezonu Kuzey Ege ve Marmara Bölgesi zeytin ve zeytinyağı rekoltesini tespit etmek amacıyla görevlendirilen heyetimiz Çalışmalarını Ege Bölgesinin kuzeyinde, yani İzmir'in kuzey ilçeleri, Balıkesir, Çanakkale ve Bursa İllerine bağlı zeytin bölgelerinde 7-12 Eylül 2015 tarihleri arasında tamamlamıştır.

- Çalışmalarımızda heyetimiz İzmir'in kuzey ilçeleri ile Balıkesir, Çanakkale ve Bursa illerinin ilçe, köy ve beldelerinde bulunan zeytinliklerde teknik incelemeler yapmış, Gıda Tarım ve Hayvancılık

İl ve İlçe Müdürlükleri, Tarım Satış Kooperatifleri, üreticiler, zeytin ve zeytinyağı işletmeleriyle görüşmeler gerçekleştirmiştir.

- Rekolte heyetlerinin çalışma programında yer alan ilçelerde üretim miktarları ile üretimin sofralık ve yağlık olarak dağılımı; heyet üyelerinin arazi gözlemi, sektör ve Gıda Tarım ve Hayvancılık İl/İlçe Müdürlükleri ile görüşmeleri sonucunda tahmin edilmiştir. Heyetimizin arazi programında yer almayan ilçelerdeki ürün tahminleri, arazi programındaki illerdeki üretim ortalamaları dikkate alınarak tabloya yansıtılmıştır.
- Heyetimizin görev yaptığı bölgelerin tamamında yoğun bir şekilde halkalı leke hastalığının verim düşüklüğüne neden olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak; Kuzey Ege ve Marmara Bölgesi 2015/2016 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur.

BALIKESİR

2015–2016 Sezonu zeytin ve zeytinyağı rekoltesi tahmin heyeti olarak Balıkesir İli Ayvalık, Gömeç, Burhaniye, Havran, Edremit, Erdek, Bandırma İlçeleri ve köylerinde bulunan zeytinliklerde gerekli incelemelerde bulunulmuştur.

Zeytincilikte önemli bir yere sahip olan bu ilde üreticiler, kooperatifler, sanayiciler ile Gıda Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlükleri'nde ilgili teknik personellerle yapılan görüşmeler sonucunda 2015/2016 zeytin ve zeytinyağı sezonu ile ilgili bilgiler edinilmiştir.

Ayvalık, Gömeç, Burhaniye, Havran, Edremit, Bandırma ve Erdek ilçelerinde yoğun halkalı leke hastalığına bağlı yaprak dökülmeleri ile ürün kaybı tespit edilmiştir.

Ayvalık, Gömeç, Burhaniye, Havran ve Edremit ilçelerinin sulanmayan yerlerinde kuraklığa bağlı olarak tanelerde buruşmalar ve verim kaybı gözlenmiştir.

Ayvalık ilçesinde, kış döneminde gerçekleşen aşırı soğuklar ürün gelişimini ve verimi olumsuz etkilediği gözlenmiştir. Sulama yapılan yerlerde sofralığa ayrılan zeytin miktarının artması beklenmektedir.

Havran ve Edremit ilçelerinde kış soğuklarına bağlı olarak yer yer dal kanseri görülmüştür.

Gıda Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüklerince verilen bilgiye göre Zeytin Sineği Zararlısı, mevsim normallerinin üstünde seyreden sıcaklıklar sebebiyle henüz görülmemiştir.

Balıkesir ilçelerine ait 2015 yılı zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda belirtilmiştir. Buna göre, toplam **10.829.549 adet meyve veren, 569.462 adet meyve vermeyen** ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **5,4 kg. zeytin verimi** ile **58.621 ton zeytin tanesi** alınacağı, **bununun 14.992 tonunun**

sofralığa, 43.629 tonunun yağlığa ayrılacağı, bundan da ortalama 1/5 randıman ile 8.726 ton zeytinyağı elde edileceği tahmin edilmiştir.

ÇANAKKALE

Çanakkale ilinde Ayvacık, Ezine, Bayramiç ilçelerine bağlı köy ve beldelerde bulunan zeytinliklerde gerekli incelemelerde bulunulmuştur.

İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri, Tarım Satış Kooperatifleri, zeytinyağı işletmecileri ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2015-16 sezonu ile ilgili bilgiler alınmıştır.

Bölge genelinde özellikle çiçeklenme döneminde gerçekleşen yağışların döllenmeyi olumsuz etkilemesi nedeniyle verim düşüklüğü gözlemlenmiştir. Ayrıca bölge genelinde görülen halkalı leke hastalığı ve kış mevsiminin aşırı soğuk geçmesi beklenen ürünün elde edilmesine mani olmuştur.

Çanakkale ilçelerine ait 2015-2016 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösteren veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur. Buna göre, toplam **4.871.506 adet meyve veren, 545.305 adet meyve vermeyen** ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **5,1 kg. zeytin verimi** ile **24.953 ton zeytin tanesi** alınacağı, **bunun 1.674 tonunun sofralığa, 23.280 tonunun yağlığa** ayrılacağı, bundan da ortalama **1/5 randıman ile 4.656 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

BURSA

Bursa ilinde, Mudanya, Gemlik, Orhangazi ve İznik ilçelerine bağlı zeytin üretimi yapılan köylerdeki zeytinlik alanlarında gözlemler yapılmış, İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri, Tarım Satış Kooperatifleri, sofralık zeytin ve zeytinyağı işletmecileri ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2015-16 sezonu ile ilgili bilgiler alınmıştır.

Bölge genelinde özellikle çiçeklenme döneminde gerçekleşen yağışların döllenmeyi olumsuz etkilemesi nedeniyle verim düşüklüğü gözlemlenmiştir.

Bursa ilinden gelip Gemlik ve Orhangazi ilçelerinden geçirilmekte olan otoyol inşaatı **rekolteyi ciddi şekilde etkileyecek miktarda zeytin ağacı kesimine** yol açtığı ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından belirtilmiştir.

Bölgede görülen halkalı leke hastalığı ve kışın görülen aşırı soğuklar verimi olumsuz yönde etkilemiştir. Gemlik ve Orhangazi ilçelerinde kışın yağın yoğun kar nedeniyle ağaç dallarında kırılmalar gözlenmiştir.

Bursa ilçelerine ait 2015-2016 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur. Buna göre, toplam 9.534.283 adet meyve veren, 733.927 adet meyve vermeyen ağaç mevcut olup, ortalama 3,3 kg/ağaç zeytin verimi ile 53.441 ton zeytin tanesi alınacağı, bunun 6.406 ton'un yemekliğe, 47.035 ton'un yağlığa ayrılacağı, ortalama 4,3 randıman ile 11.030 ton zeytinyağı elde edileceği öngörülmüştür.

2015-2016 SEZONU MANİSA, İZMİR KÜÇÜK MENDERES HAVZASI, İZMİR YARIMADA BÖLGESİ ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ RESMİ TAHMİN HEYETİ RAPORU

Heyet çalışmalarına 07.09.2015 tarihinde başlamış ve sırasıyla Manisa-Merkez, Saruhanlı, Akhisar, Kırkağaç, Soma, Gölmarmara, Salihli, Ahmetli, Turgutlu, Kemalpaşa, İzmir, Torbalı, Tire, Ödemiş, Bayındır, Menderes, Seferihisar, Urla, Karaburun İl, ilçe ve zeytin yörelerinde incelemeler ve tespitlerde bulunmuş 11.09.2015 tarihinde çalışmalarını tamamlamıştır.

MANİSA

Yapılan çalışmalar sonucu piyasadaki yüksek yağ fiyatları nedeniyle üreticilerin elinde zeytinyağı stoklarının olmadığı belirlenmiştir. Yeni fidan dikimlerinin önceki yıllara göre oldukça azaldığı ve genellikle Gemlik çeşidinin dikildiği belirtilmiştir.

Yemelik zeytin üretiminin yoğun olması nedeniyle hasat sofralık çeşitlerde elle ve/veya tarakla sıyırma şeklinde yapılmakta, yağlık çeşitlerde ise hasat sılıkla yapılmakla birlikte hasat makinelerinin sayısında artış olduğu ve her köyde yayılmaya başladığı belirlenmiştir. Elle toplamada işçi yevmiyelerinin kadınlar için 40-45 TL, erkekler için 60 TL civarında olacağı öngörülmüştür. Taşıma genellikle plastik kasalarla, yağlık olarak ayrılanlarda ise çuvallarla işletmeye götürülmektedir. Manisa ili genelinde bugüne kadar tuzak takiplerinde zeytin sineğine rastlanmadığı için İl ve İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri'nce hiç bir ilaçlama uyarısının verilmediği belirlenmiştir. Ancak Manisa ili genelinde Zeytin Halkalı Leke hastalığının yaygın olarak görüldüğü ve teknik teşkilatça yılda en az 2 kere bu hastalığa karşı ilaçlama uyarıları verildiği tespit edilmiştir. Tarafımızdan yapılan gözlemlerde damlama sulama imkanı olan bahçelerde ürün yokluğu nedeniyle sulamanın yapılmadığı

sulama sistemlerinin toplandığı tespit edilmiştir. Manisa ili rekolte tahmini için gidilmeyen ilçelerde Salihli merkez alınmış ve 10 kg/ağaç tahmini yapılmıştır.

Manisa ili genelinde meyve veren 18.395.421, meyve vermeyen 3.399.339 adet zeytin ağacı olduğu; ağaç başına ortalama 7,44 kg zeytin hesabıyla toplam 101.887 ton zeytin danesi elde edileceği, bunun 67.618 ton'unun yemekliğe, 34.269 ton'unun yağlığa ayrılacağı, ortalama 5,1 randıman ile 7.118 ton zeytinyağı elde edileceği öngörülmüştür.

Şehzadeler ve Yunus Emre (Manisa-Merkez); İl Müdürlüğünce, zeytin sineğine karşı herhangi bir uyarının yapılmadığı, Zeytin halkalı leke hastalığı için 2 kez, Zeytin Güvesi ve Kabuklu bit için 1'er ilaçlama uyarısı verildiği belirlenmiştir.

Saruhanlı; İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nce bugüne kadar zeytin güvesinin meyve nesli için bir kez uyarı verildiği, zeytin sineğine karşı sineğin görülmemesi nedeniyle hiçbir uyarının verilmediği; bu yıl halkalı leke hastalığına karşı ilkbaharda 2 ilaçlama uyarısı verilmiştir. Bu yıl kar yağışı sebebiyle fiziksel dal kırılmaları görülmüştür. Sofralık zeytin üretimin yoğun olması nedeniyle elle ve tarakla toplama yapılmakta, işçi maliyetlerinin yüksek olmasından dolayı makineli hasat tercih edilmeye başlanmıştır. Taşıma genellikle plastik kasalarla, yağlık olarak ayrılan zeytinler ise çuvallarla taşınmaktadır.

Gölmarmara; İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nce Halkalı Lekeye 2, kabuklu bite 1, zeytin güvesine 1 kez ilaçlama uyarısı verilmiştir. Aralık ayındaki kar yağışından dolayı dal kırılmalarının meydana geldiği öğrenilmiştir.

Akhisar; İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü ile yapılan görüşmede zeytin halkalı leke ve kabuklu bit için 2 kez ve zeytin güvesi meyve nesli için bir kez uyarı verildiği ve zeytin sineği için herhangi bir uyarı verilmediği öğrenilmiştir. Verticillium hastalığının az da olsa devam ettiği belirtilmiştir. Akhisar'ın bazı köylerinde Aralık ayındaki kar yağışının dal kırılmalarına neden olduğu, 23 Nisan'da ki soğukların ise çiçek oluşumlarına zarar verdiği belirtilmiştir.

Kırkağaç; İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü ile yapılan görüşmede zeytin güvesi için bir uyarı verilirken, zeytin sineğine karşı uyarının olmadığı bilgisi alınmıştır. Zeytin halkalı leke için 2 uyarı verilmiştir. Kırkağaç'ın bazı köylerinde Aralık ayındaki kar yağışının dal kırılmalarına neden olduğu, 23 Nisan'da ki soğukların ise çiçek oluşumlarına zarar verdiği belirtilmiştir. 15 Haziranda yaşanan dolu yağışının Söğütalan, Sakarlı, Kuyucak ve Bademler köyünde ürünün tamamına yakınına döküldüğü belirtilmiştir.

Soma; İlçede pamuklu bit için bazı köylerde bir uyarı, zeytin güvesi meyve nesli için bir uyarı, kabuklu bit için bir ilaçlama uyarısı yapılmıştır.

Salihli; İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nden, bugüne kadar sadece halkalı leke hastalığı için iki kez uyarı verildiği, diğer hastalık ve zararlılarla ilgili herhangi bir sorunun görülmediği bilgisi alınmıştır. Aralık ayında meydana gelen don nedeniyle İğdecik, Derbent, Mersinli köyleri afet kapsamında 60-100 TL/Dekar destek almıştır.

Ahmetli; İlçede pamuklu bit için bir, zeytin güvesi meyve nesli için bir ve halkalı leke için iki uyarı verildiği, diğer hastalık ve zararlılarla ilgili uyarı verilmediği belirtilmiştir.

Turgutlu; İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nden bugüne kadar zeytin güvesi meyve nesli ve kabuklu bit için bir ve halkalı lekeye karşı iki kez uyarının verildiği bilgisi edinilmiştir. Zeytin sineğine karşı herhangi bir uyarı verilmediği öğrenilmiştir.

İZMİR

Yapılan çalışmalar sonucu piyasadaki yüksek yağ fiyatları nedeniyle üreticilerin elinde zeytinyağı stoklarının olmadığı belirlenmiştir. Gidilmeyen ilçelerde gidilen ilçelerin ortalaması alınarak 3 kg/ağaç tahmini yapılmıştır.

Kemalpaşa; İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü personelinden bugüne kadar halkalı leke ve zeytin sineği için bir kez uyarı verildiği öğrenilmiştir. Halkalı leke hastalığı nedeniyle yoğun yaprak dökümü olduğu görülmüştür. Genelde üreticilerin hastalık ve zararlılara karşı mücadele yapmadığı belirtilmiştir.

Torbalı; Zeytin sineğine ve halkalı lekeye karşı bir uyarı bir kez yapılmıştır. Ancak ilaçlama ve gübreleme sınırlı sayıda üretici tarafından yapıldığı bildirilmiştir. Nisan ayında yaşanan don nedeniyle somakların zarar gördüğü ve bu nedenle meyve tutumunun çok az düzeyde olduğu belirtilmiştir.

Bayındır; İlçesinde zeytin ağaç varlığının % 70'lik kısmı eğimli arazide, % 30'lik kısmı ise ovada bulunmaktadır. Bu yıl dağlık kesimde kısmen ürünün olduğu, ovada ise verimin çok düşük olduğu verilmiştir. Halkalı leke, zeytin güvesi ve zeytin sineğine karşı ilaçlama uyarıları verildiği, ancak üreticilerin büyük çoğunluğunun bu uyarıları dikkate almadığı ve ilaçlama yapmadığı belirtilmiştir.

Ödemiş-Tire; İlçede özellikle dağlık alanlarda kısmen ürün oluşu, ova kesiminde ise ürün olmadığı belirlenmiştir. Zeytin sineği, zeytin güvesi ve halkalı lekeye karşı uyarıların yapıldığı öğrenilmiştir.

Menderes; İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü ile yapılan görüşmelerde, bugüne kadar halkalı leke için iki kere, zeytin sineği ve zeytin güvesi için bir kere uyarı verildiği bildirilmiştir. Yapılan bu uyarıları sofralık zeytin üreticilerinin daha fazla dikkate aldığı belirtilmiştir.

Seferihisar-Urla-Karaburun; ilaçlama, gübreleme, budama ve sulama gibi bakım işlerinin oldukça sınırlı düzeyde yapıldığı belirlenmiştir. Bugüne kadar halkalı leke ve zeytin sineği için bir kere uyarı verildiği, zeytin güvesi açısından bir problemin olmadığı, halkalı leke hastalığının ise yoğun olarak görüldüğü belirlenmiştir. Bu yıl ürün Seferihisar ilçesinin yüksek köylerinde ürün olduğu gözlemlenmiştir. Urla ve Karaburun ilçelerinde ürünün yok denecek kadar azdır.

İzmir ilinde, Bergama, Dikili ve Aliğa ilçelerine bağlı zeytin üretimi yapılan bölgelerdeki zeytinlik alanlarında gözlemler yapılmış, İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri, Tarım Satış

Kooperatifleri, zeytinyağı işletmecileri ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2015-16 sezonu ile ilgili bilgiler alınmıştır.

Aliağa, Bergama ve Dikili ilçelerinde halkalı leke hastalığından dolayı yoğun yaprak dökümlerine rastlanmış olup ayrıca kışın meydana gelen aşırı soğuklar verimi olumsuz yönde etkilemiştir.

İzmir ilçelerine ait 2015-2016 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir tablo ilişikte sunulmuştur. Buna göre, toplam **16.104.715 adet meyve veren, 2.798.409 adet meyve vermeyen ağaç** mevcut olup, ağaç başına ortalama **3,3 kg. zeytin verimi** ile **53.441 ton zeytin tanesi** alınacağı, **bunun 6.406 tonunun sofralığa, 47.035 tonunun yağlığa** ayrılacağı, bundan da ortalama **4,8 randıman ile 11.030 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

2015-2016 SEZONU AYDIN, MUĞLA BÖLGESİ ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ RESMİ TAHMİN HEYETİ RAPORU

Heyet çalışmalarına 07.09.2015 tarihinde başlamış ve sırasıyla Germencik, İncirliova, Koçarlı, Aydın, Köşk, Sultanhisar, Nazilli, Karacasu, Kuyucak, Buharkent, Karpuzlu, Çine, Muğla, Yatağan, Bodrum, Milas, Söke, Kuşadası, Selçuk, Fethiye, Seydikemer, Dalama, Köyceğiz, Datça, Marmaris ve Ula il, ilçe ve zeytin yörelerinde incelemeler ve tespitlerde bulunarak 13.09.2015 tarihinde çalışmalarını tamamlamıştır. Buna göre;

Aydın il ve ilçelerindeki zeytinliklerde yer alan ağaçların ortalama ürün miktarı en düşük (1,9-3 kg/ağaç) ilçeler Germencik, Yenipazar, Buharkent, Didim iken, Kuşadası, Karacasu, Koçarlı ilçeleri ise il dahilinde en yüksek (7,6-10 kg/ağaç) rekolteye sahip olduğu gözlenmiştir.

Geçen yıllarla karşılaştırıldığında; bölgede geçen yıl zeytin üretiminde rekolte artışı kaydedilen ilçelerde bu yıl rekolte azalışı olduğu gözlenmiştir. Buna göre; zeytin rekolte verilerinde Germencik, İncirliova, Köşk, Kuyucak, Sultanhisar, Buharkent, Nazilli, Bozdoğan, Kuşadası, Söke ve Didim ilçelerinde ürün azalışı beklenirken, diğer ilçelerde rekoltenin daha yüksek gerçekleşeceği tahmin edilmiştir. Aydın il toplam zeytin rekoltesinin ise yaklaşık % 23 oranında daha düşük olacağı saptanmıştır.

Bölgedeki ürün rekoltesinde etkili olan faktörlerin;

* Çiçeklenme dönemi süresince meydana gelen yağış, yüksek sıcaklık ve gece-gündüz sıcaklık farkının fazla olmasının meyve tutumunu olumsuz etkilemesi,

* Nisan ayı içerisinde gerçekleşen düşük sıcaklıklardan kaynaklı soğuk ve don olayının ağaçlardaki çiçek tomurcuklarında ve sürgünlerde oluşturmuş olduğu zarardan dolayı meyve tutumunun olumsuz etkilenmesi,

* İlkbahar döneminde Halkalı Leke Hastalığı kaynaklı yaprak dökümünün ağaçlarda yetersiz beslenmeyi, dolayısıyla meyve tutumunu olumsuz etkilemesi,

* Çiçeklenme dönemi zararlıları ile yeterli mücadele yapılmaması nedeniyle bu zararlıların oluşturduğu zarar olduğu tespit edilmiştir.

Bölge genelinde ürün rekoltesinin meyil durumu yanı sıra komşu bahçelerde dahi farklılık gösterdiği saptanmıştır. Tabandaki ve vadi içindeki zeytinliklerde çok az veya hiç ürün olmadığı ve rekolteye esas ürünün meyilli alanlardaki zeytinliklerde bulunduğu gözlenmiştir. Bu farklılıkta en önemli faktörlerin İlkbaharda Halkalı Leke Hastalığı kaynaklı yoğun yaprak dökümü ile çiçeklenme süresince görülen yağışların dağılımındaki farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Genel olarak ağaçlardaki tanelerin normal irilikte ve canlı oldukları, ayrıca gelecek yıl için ürün vermeye yönelik sürgün gelişimi olduğu gözlenmiştir.

Bölgede organik ve iyi tarım üretiminin hızla yaygınlaştığı tespit edilmiştir.

Aydın ili dahilindeki zeytin alanlarında yapılan bahçe kontrollerinde Zeytin Sineği ve Zeytin Güvesi zararlısı nedeniyle meyve dökümü olmadığı görülmüştür.

Bölgede hastalık ve zararlıların kontrolünde sadece sofralık zeytin üretim bölgeleri ile tabandaki bazı zeytinliklerde kimyasal mücadele uygulandığı, özellikle organik tarım

alanlarında Zeytin Sineği mücadelesinde biyoteknik mücadelenin (Kitleselel Tuzaklama) yaygınlaştığı gözlenmiştir. Bu biyoteknik mücadelede zararlıya karşı ruhsatlı Ekotrap tuzağı kullanıldığı, Çine ilçesinde bazı üreticilerin ise literatürde Olipe ismiyle belirtilen kendilerinin marketlerde satılan pet su şişelerinden imal ettikleri tuzağı kullandıkları görülmüştür. Literatürde bu pet şişe tuzağı ile ilgili olumlu bulunan araştırma sonuçları da olduğu öğrenilmiştir. Halkalı Leke Hastalığı'nın ise, ilkbahar döneminde özellikle tabandaki ve vadi içlerindeki alanlarda daha fazla olmak üzere yoğun yaprak dökümüne neden olarak rekolteyi olumsuz etkileyen en önemli hastalık olduğu, bu hastalığa karşı bölgede yeterli ve etkili mücadele uygulanmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, görüşmeler sırasında ilaçlı mücadele yapıldığı halde yeterli başarı elde edilemeyen uygulamalar olduğu da öğrenilmiştir. Ayrıca, ağaçlarda Verticillium Solgunluğu hastalığı kaynaklı kurumaların da devam ettiği üreticiler tarafından ifade edilmiştir.

Bölgedeki zeytinlerin sofralık olarak değerlendirilmesini olumsuz etkileyen zararlılar olan Zeytin Sineği ve Kızılkurt'un henüz yüksek seviyede zarar oluşturmadıkları tespit edilmiştir.

Devlet desteğinin, hastalık ve zararlılara karşı etkin mücadeleyi de kapsayacak şekilde düzenlenmesi gerektiği üreticiler tarafından belirtilmiştir. Bu kapsamda desteklemenin Halkalı Leke Hastalığı ile mücadeleyi kapsamaması ve bölgede yaygınlaşan biyoteknik mücadele desteklemesinin ticari olarak satışı olmayan ve üreticilerin marketlerde satılan pet su şişelerinden imal ettikleri pet şişe tuzağı kullanımını da içerecek şekilde artarak devam etmesine yönelik düzenlenmesinin, biyoteknik mücadelenin yaygınlaşması ve doğal dengenin korunması yanında özellikle üründe kimyasal kalıntı riskinin önlenmesine de önemli katkı sağlayabileceği tespit edilmiştir.

Bölgedeki hasat maliyetini düşürmeye yönelik sırtta ve omuzda taşınabilir özellikteki hasat makinesi kullanımının yaygınlaştığı, bu kapsamda üreticilerin devlet desteğinden faydalanamamaları halinde kendi bütçeleri ile de hasat makinesi aldıkları öğrenilmiştir.

Bölgede üreticilerin, zeytinyağı alım fiyatlarındaki artışı dikkate alarak ürünlerini zorunlu haller dışında toptan satmama eğiliminde oldukları ve stokta bekleterek küçük partiler halinde, markasız ambalajlı olarak satmaya çalıştıkları öğrenilmiştir. Ancak, düşük gelirleri olması ve borçları bulunması yanı sıra, zeytinyağı alım fiyatındaki artışı dikkate alarak ellerindeki zeytinyağını sattıkları öğrenilmiştir. Buna göre, Aydın ili genelinde üreticilerin elindeki tahmini stok zeytinyağı miktarının kayda değer seviyede olmadığı tahmin edilmiştir.

Ayrıca, bölge genelinde kayda değer sofralık zeytin stoğunun bulunmadığı ve yeşil sofralık zeytin alımına pazarlardaki satıcılar tarafından başlandığı (Yamalak Sarısı çeşidi için sıradan alım fiyatı 4,5 TL/kg), zeytin işletmeleri tarafından henüz alımların başlamadığı öğrenilmiştir. Üreticiler tarafından Gemlik çeşidi sofralık zeytin alım fiyatının yüksek olacağını tahmin edildiği (160 adet/kg kalibraj 12 TL/kg olmak üzere ortalama 8-10 TL/kg) ifade edilmiştir. Sofralık zeytin alıcıları, bu yıl sofralık zeytine talebin yüksek olacağını ve özellikle küçük kalibrajlı zeytinlerde daha belirgin olmak üzere sofralık zeytin alımında zeytinyağı alım fiyatlarının rol oynayacağını bildirmişlerdir.

Bölgede ortalama olarak erkek yevmiyesinin 70 TL/gün, kadın yevmiyesinin ise 50 TL/gün olduğu öğrenilmiştir.

Muğla İli dahilindeki Seydikemer, Fethiye, Dalaman, Ortaca, Köyceğiz, Datça, Marmaris, Ula, Kavaklıdere, Menteşe, Yatağan, Bodrum ve Milas ilçelerinde;

Geçen yıl ile karşılaştırıldığında; 2015-2016 üretim sezonunda tüm ilçelerin zeytin ve zeytinyağı rekoltesinde azalma olacağı tahmin edilmiştir. Toplam dane zeytin rekoltesindeki bu azalmanın ağaçlarında en düşük ürünün (0,1 kg/ağaç) olduğu Menteşe ilçesinde %97 ve ağaçlarında en yüksek ürün (10 kg/ağaç) olan Köyceğiz ilçesinde %32 olmak üzere ilçeler bazında farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Muğla İli geneli dikkate alındığında ise; ağaç başına ortalama ürün miktarı, toplam dane zeytin ve zeytinyağı rekoltesinde %81 oranında düşme olacağı tespit edilmiştir.

Buna göre, bölgede 2007 yılından itibaren azaldığı gözlenen ardışık yıllar arasındaki rekolte farklılığının artmaya başladığı, dolayısıyla periyodisitenin şiddetlendiği tespit edilmiştir.

Bölge genelinde özellikle tabandaki alanlarda daha uzun olmak üzere vejetasyon gelişmesinde dolayısıyla çiçeklenmede önceki yıllara göre 20-30 gün arasında bir gecikme olduğu öğrenilmiştir.

Bölgede ürünün bahçe ve bölgesel bazda farklılık gösterdiği gözlenmiştir. Bölge genelinde tabanlarda ve vadi içlerindeki zeytinliklerde çok az ürün olduğu veya hiç olmadığı, rekolteyi oluşturan ürünün meyilli alanlardaki zeytinliklerde olduğu tespit edilmiştir.

Menteşe ilçesinde ağaçların tamamen boş olduğu gözlenmiş ve il genelinde en düşük rekoltenin bu ilçede olacağı tahmin edilmiştir. Elde edilecek ürünün üreticilerin ihtiyaçları olan sofralık zeytin ve zeytinyağı üretimine dahi yetmeyeceği öğrenilmiştir.

Bölgedeki görüşmelerde bu ilçemizdeki rekoltenin düşük olmasında aşağıdaki durumların etkili olabileceği öğrenilmiştir.

* Bölgede kurulmuş su göletlerinin ilçedeki yağmur rejimini değiştirmesi ve bu durumun Halkalı Leke Hastalığı için uygun koşullar oluşturması sonucu gerçekleşen yoğun yaprak dökümü

* İlkbaharda ve çiçeklenme döneminde 5-10 gün süreli devam eden yağışların meyve tutumunu olumsuz etkilemesi,

* Bölgedeki termik santralin filtre temizliğinin normalde meyve tutumu gerekleştikten sonra Haziran aylarında yapıldığı, ancak bu yıl ağaçlardaki gelişmenin gecikmesi paralelinde çiçeklenme zamanının Haziran ayına kadar uzaması sonucu tozlaşma ve meyve tutumunun termik santrali filtre temizliği sırasında havaya karışan kimyasallar nedeniyle olumsuz etkilenmiş olabileceği

İl dahilindeki en önemli üretim potansiyeline sahip Milas ilçesinde geçen yılki rekolte (1,1 kg/ağaç) yaklaşık % 79 daha düşük olacağı tespit edilmiştir. Bu duruma özellikle ilkbahardaki çiçeklenme döneminde kaydedilen yağışların ve Halkalı Leke Hastalığı kaynaklı yaprak dökümlerinin neden olduğu tespit edilmiştir.

Bölgede son yıllarda arttığı gözlenen Halkalı Leke Hastalığından kaynaklanan yoğun yaprak dökümlerinin de rekolteyi olumsuz etkilediği tespit edilmiştir. Özellikle tabanlarda ve vadi içlerindeki zeytinliklerde etkili olan bu hastalığa karşı ilaçlı mücadelenin yaygın olarak uygulanmadığı, ilaçlama yapan bazı üreticilerin yeterli başarı sağlayamadıkları ve ilaçlama zamanının yanlış veya ilaçların hastalığa karşı etkisiz olduğu yönünde kanaat uyandırdığı öğrenilmiştir. Bu doğrultuda Gıda Tarım Ve Hayvancılık Bakanlığı Milas İlçe Müdürlüğü tarafından Halkalı Leke Hastalığı ile mücadelede sonbaharda da ilaçlama uygulamasını kapsayan bir mücadele takvimine göre hastalığı kontrol etme projesi hazırlandığı öğrenilmiştir. Verticillium (solgunluk) Hastalığı kaynaklı kurumaların tabanlardaki zeytinliklerin yanında meyilli alanlarda da görülmeye devam ettiği gözlenmiştir.

Bölge genelinde Zeytin Sineği zararı ve Zeytin Güvesi kaynaklı meyve dökümü olmadığı tespit edilmiştir.

Zeytin danelerinde genel olarak su stresine dayalı buruşma olmadığı, ürünün az olduğu veya hiç olmadığı ağaçlarda gelecek yıl ürün verecek sürgün gelişmesi olduğu gözlenmiştir.

Bölgede organik tarımın geliştirilmesine yönelik çalışmaların yapıldığı ve üreticilerin de organik tarım ve iyi tarım uygulamalarına ilgisinin arttığı öğrenilmiştir.

Ayrıca,

Bölgede en önemli üretim maliyeti olan hasat maliyetinin düşürülmesine yönelik, hasat makinesi alımlarının devlet desteğinden faydalanarak ve kendi bütçeleri ile satın alarak arttığı bilgisine ulaşılmıştır. Üreticiler, hasat makinesi desteğinden daha fazla üreticinin faydalanacak şekilde desteğin artırılmasını, bunun yanında üretilen zeytinyağlarının uzun süreli kalitesini kaybetmeden saklanabilmesine yönelik “muhafaza depoları” için de desteklerin olmasını talep etmişlerdir.

Bakanlığımızca zeytinyağına verilecek olan prim miktarının da kaliteli üretimi teşvik edecek şekilde düzenlenmesi gerektiği üreticiler tarafından ifade edilmektedir.

Bölgedeki üreticiler zeytinyağı fiyatlarındaki olumlu gelişmeyi dikkate alarak ellerindeki stok zeytinyağını sattıkları ve şu anda Yatağan ve Milas ilçelerinde geçen yıl elde edilen zeytinyağı rekoltesinden toplam 1000 ton civarında zeytinyağının üreticilerde stokta olduğu beyan edilmektedir.

İzmir ili dâhilinde ki Selçuk’ ta ise;

Bölge üretimindeki var-yok yılı makasının, çok belirgin şekilde görüldüğü, bu yılın yok yılı olarak değerlendirilebileceği tespit edilmiştir. Geçen yıl ile karşılaştırıldığında, bu yılki zeytin ve zeytinyağı rekoltesinin yaklaşık % 62 oranında daha düşük olacağı tahmin edilmiştir.

İlçe dâhilinde ki zeytinliklerde üretimin bahçe ve bölgesel bazda farklılık gösterdiği, ürün olan ağaçlardaki danelerin normal irilikte olduğu, genel olarak su stresine dayalı buruşma olmadığı ve gelecek yıl ürün vermeye yönelik iyi bir sürgün gelişimi gerçekleştiği gözlenmiştir. Danelerde Zeytin Sineği zararı ve Zeytin Güvesi Kaynaklı meyve dökümleri olmadığı saptanmıştır.

Bölgede ilkbaharda çiçeklenme dönemini de kapsamak üzere yağış kaydedildiği, bu durumun tozlaşmayı olumsuz etkilemesi yanında özellikle taban zeytinliklerde ve vadi içindeki ağaçlarda yoğun yaprak dökümleri oluşturan Halkalı Leke Hastalığı'nı teşvik ettiği saptanmıştır. Bölgedeki zeytinliklerde Solgunluk Hastalığı ile ilgili üretici şikâyetlerinin devam ettiği öğrenilmiştir.

2015-2016 SEZONU DOĞU AKDENİZ – GÜNEYDOĞ ANADOLU BÖLGESİ

ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ TAHMİN HEYETİ RAPORU

2015–2016 sezonu Doğu Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi zeytin ve zeytinyağı rekoltesini tespit etmek amacıyla görevlendirilen heyetimiz Çalışmalarını Adana, Mersin, Hatay, Kilis, Gaziantep, Osmaniye İllerine bağlı zeytin bölgelerinde 7-11 Eylül 2015 tarihleri arasında tamamlamıştır.

- Çalışmalarımızda heyetimiz Adana, Hatay, Kilis, Gaziantep, Osmaniye, Mersin illerinin ilçe, köy ve beldelerinde mevcut zeytinliklerde teknik incelemeler yapmış, Zeytin yetiştiricileri, Zeytin yetiştiricileri birlikleri, zeytin ve zeytin yağ işletmeleri, Prina sanayicisi, Gıda Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlükleri, Zeytin ve Zeytinyağı Kooperatifleri ile bire-bir görüşmeler gerçekleştirmiştir.
- Rekolte heyetlerinin çalışma programında yer alan ilçelerde üretim miktarları ile üretimin sofralık ve yağlık olarak dağılımı; heyet üyelerinin arazi gözlemi, sektör ve Gıda Tarım ve Hayvancılık İl/İlçe Müdürlükleri ile görüşmeleri sonucunda tahmin edilmiştir. Heyetimiz programındaki illerdeki toplam üretim tahmini ortalamaları tabloda belirtmiştir.
- Yapılan genel saha çalışmaları neticesinde, meyve tutumunun önceki yıllara göre yüksek olduğu, lokal olarak Halkalı leke hastalığı, Ağaç Sarı Kurdu (Zeuzera pyrina) özellikle Gemlik plantasyonlarında zararı tespit edilmiştir. Yüksek meyve tutumunun yanında kuraklığa bağlı olarak küçük ve buruşuk meyvelerin varlığı tespit edilmiştir. Zeytin sineği zararı ise ekonomik açıdan önem arz etmemektedir.

Sonuç olarak; Doğu Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde 2015/2016 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur.

ADANA

2015–2016 Sezonu zeytin ve zeytinyağı rekoltesi tahmin heyeti olarak Adana İli Seyhan, Yumurtalık, Misis, İncirlik İlçeleri ve köylerinde bulunan zeytinliklerde gerekli incelemelerde bulunulmuştur. Bölgede yüksek nem ve sık dikim sistemlerinden kaynaklanan halkalı leke hastalığı kaynaklı şiddetli yaprak dökülmeleri tespit edilmiştir.

Adana iline ait 2015 yılı zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda belirtilmiştir. Buna göre, toplam **2.238.289 adet meyve veren, 273.265 adet meyve vermeyen** ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **6,7 kg. zeytin verimi** ile **15.000 ton zeytin tanesi** alınacağı, **bunun 10.000 tonunun sofralığa, 5.000 tonunun yağlığa** ayrılacağı, bundan da ortalama **1/5 randıman ile 1.000 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

HATAY

HATAY ilinde Kırıkhan, Reyhanlı, Altınözü, Antakya, Yayladağ, Samandağ, Hassa, Akbez ilçelerine bağlı köy ve beldelerde bulunan zeytinliklerde gerekli incelemelerde bulunulmuştur.

Sofralık zeytin ve zeytinyağı işletmecileri, üretici birlikleri, ticaret odası ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2015-2016 sezonu ile ilgili bilgiler alınmıştır.

Verim açısından Kırıkhan bölgesinde verim düşük gözlenirken, elde edilen meyvenin %60'nın sofralık olarak değerlendirilebileceği, Özellikle Gemlik parsellerinde ağaç sarı kurduna bağlı olarak zararlanmalar gözlenmiştir.

Hatay iline ait 2015-2016 sezonunda toplam zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur. Buna göre, toplam **12.418.660 adet meyve veren, 2.212.351 adet meyve vermeyen** ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **13,6 kg. zeytin verimi** ile **168.750 ton zeytin tanesi** alınacağı, **bunun 33.750 tonunun sofralığa, 135.000 tonunun yağlığa** ayrılacağı, bundan da ortalama **1/5 randıman ile 27.000 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

GAZİANTEP

Gaziantep ilinde, Oğuzeli, Nizip, Uluyatır, Şahinbey, Burç ilçelerine bağlı zeytin üretimi yapılan bölgelerdeki zeytinlik alanlarında gözlemler yapılmış, sofralık zeytin ve zeytinyağı işletmecileri, prina sanayicileri ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2015-2016 sezonu ile ilgili bilgiler alınmıştır.

Uluyatır bölgesinde aşırı sıcaklardan dolayı meyvelerde buruşmalar gözlenirken, ağaç sarı kurdu zararı yoğun bir şekilde tespit edilmiştir.

Gaziantep iline ait 2015-2016 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir tablo ilişikte sunulmuştur. Buna göre, toplam **7.966.888 adet meyve veren, 454.290 adet meyve vermeyen ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama 9,7 kg. zeytin verimi ile 77.500.. ton zeytin tanesi alınacağı, bunun 10.000 tonunun sofralığa, 67.500 tonunun yağlığa ayrılacağı, bundan da ortalama 1/4,5 randıman ile 15.000 ton zeytinyağı elde edileceği** tahmin edilmiştir.

KİLİS

Kilis ilinde, Musabeyli, Merkez ilçelerine bağlı zeytin üretimi yapılan köylerdeki zeytinlik alanlarında gözlemler yapılmış, sofralık zeytin ve zeytinyağı işletmecileri ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2015-16 sezonu ile ilgili bilgiler alınmıştır.

Bölge genelinde verim yüksek gözlenmiştir. Tutuma bağlı olarak küçük ve boncuklu meyve oluşumu vardır.

Kilis iline ait 2015-2016 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur. Buna göre, toplam **2.887.595 adet meyve veren, 320.842 adet meyve vermeyen ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama 18 kg. zeytin verimi ile 52.000 ton zeytin tanesi alınacağı, bunun 2.500 tonunun sofralığa, 49.500 tonunun yağlığa ayrılacağı, bundan da ortalama 1/4,5 randıman ile 11.000 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

OSMANİYE

Osmaniye ilinde, Düziçi, Toprakkale, Merkez ilçelerine bağlı zeytin üretimi yapılan köylerdeki zeytinlik alanlarında gözlemler yapılmış, sofralık zeytin ve zeytinyağı işletmecileri ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2015-16 sezonu ile ilgili bilgiler alınmıştır.

Bölge genelinde geçen yıla göre % 40'lık bir verim düşüklüğü beklenmektedir. Verim düşüklüğüne bağlı olarak iri kalibre meyve oranında artışlar gözlenmiştir. Toprakkale ilçesinde zeytin dal kanseri ve Ağaç sarı kurdu zararında artışlar gözlenmiştir.

Osmaniye iline ait 2015-2016 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur. Buna göre, toplam **3.056.893 adet meyve veren, 587.599 adet meyve vermeyen ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama 13,1 kg. zeytin verimi ile 40.000 ton zeytin tanesi alınacağı, bunun 20.000**

tonunun sofralığa, 20.000 tonunun yağlığa ayrılacağı, bundan da ortalama 1/5 randıman ile 4.000 ton zeytinyağı elde edileceği tahmin edilmiştir.

MERSİN

Mersin ilinde, Tarsus, Silifke, Mut, Merkez ilçelerine bağlı zeytin üretimi yapılan köylerdeki zeytinlik alanlarında gözlemler yapılmış, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl/İlçe Müdürlükleri sofralık zeytin ve zeytinyağı işletmecileri ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2015-2016 sezonuyla ilgili bilgiler alınmıştır.

Bölge genelinde yüksek verim beklenmektedir. Yüksek meyve tutumuna bağlı olarak küçük kalibreli meyveler ve kuraklığa bağlı olarak buruşmalar mevcuttur. Ayrıca yüksek hava nemine bağlı olarak şiddetli Halkalı leke hastalığı zararı olan plantasyonlar incelenmiştir.

Mersin iline ait 2015-2016 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur. Buna göre, toplam **9.360.399 adet meyve veren, 3.514.077 adet meyve vermeyen ağaç** mevcut olup, ağaç başına ortalama **20,5 kg. zeytin verimi** ile **192.000 ton zeytin tanesi** alınacağı, **bunun 60.000 tonunun sofralığa, 132.000 tonunun yağlığa** ayrılacağı, bundan da ortalama **1/6 randıman ile 22.000 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

2015-2016 İŞ YILI REKOLTE TESPİT ÇALIŞMASINA DESTEK VEREN KURULUŞLAR

ULUSAL ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI KONSEYİ (UZZK)	-Ümmühan Tibet -Dr. Mustafa Tan -Selim Kantarcı -Mehmet Cavlı -Hüsmen Solmaz -Nejat Özduvan -Yılmaz Dönmez -Adnan Bosnalı

	-Ercan Türkteemel -Dr.Cahit Tunç -Çağatay Özcan Kokulu -İsmet Uçar -İbrahim Ayaydın -Mehmet Ok -Osman Can -Sinan Erdoğan -Hüseyin Bozkurt -Ahmet Sucu
BORNOVA ZEYTİNCİLİK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ	-Mustafa Şahin -Özgür Dursun -Halil Köktürk -Mehmet Ulaş -Mehmet Hakan -Bülent Gümüşay -Serkan Kaptan -Kerem Savran
TARIŞ ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI TARIM SATIŞ KOOP. BİRLİĞİ	-Bülent Konsoloğlu -Mert Murat -Özgür Tuzlu -İsmail Çırak -Hilmi Sürek -Ercan Güler -Ali Yavuz

	-Adil Tuna -Emin Öngel -Kamil Gül -Süleyman Temel -Fahrettin Akyurt
MARMARA BİRLİK	-Hidamet Asa -Ali Yıldız
DOĞU AKDENİZ ZEYTİN BİRLİĞİ	-Mehmet Güler
EGE ZEYTİN-ZEYTİNYAĞI İHRACATÇI BİRLİĞİ	-Mehmet Şafi Tunç -Bahattin Oktav -Neslihan Ersan
İZMİR TİCARET BORSASI	-Kenan Keskinç
AYDIN TİCARET BORSASI	-Adnan Bosnalı -Okan Borazan
ANTAKYA TİCARET VE SANAYİ ODASI	-Hikmet Çiçin
TİCARET VE SANAYİ KONTUVARI T.A.Ş	-Ahmet Sarıkaya
ANA GIDA	-Mehmet Cavlı -Barış Öztürmen

2015/2016 SEZONU TÜRKİYE ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTE TAHMİNİ

İLLER	AĞAÇ SAYISI		Ağaç Başına Zeytin Danesi (Kg.)	Elde Edilecek Zeytin (Ton)	Yemekliğe Ayrılacak Zeytin (Ton)	Yağlığa Ayrılacak Zeytin (Ton)	Elde Edilecek Zeytinyağı (Ton)	1 Kg. Zeytinyağı İçin Zeytin Danesi (Kg)
	Meyve Veren	Meyve Vermeyen						
MANİSA	18.395.421	3.399.339	5,5	101.887	67.618	34.269	7.118	4,8
İZMİR	16.104.715	2.798.409	3,3	53.441	6.406	47.035	11.030	4,3
AYDIN	21.941.499	2.408.727	5,3	117.173	39.568	77.605	15.694	4,9
MUĞLA	15.518.039	1.364.836	1,4	22.110	2.326	19.784	4.042	4,9
BALIKESİR	10.829.549	569.462	5,5	59.774	15.160	44.583	8.917	5,0
ÇANAKKALE	4.871.506	545.305	5,1	24.953	1.674	23.280	4.656	5,0
BURSA	9.534.283	733.927	9,4	89.309	80.378	8.931	1.786	5,0
MERSİN	9.360.399	3.514.077	20,5	192.000	60.000	132.000	22.000	6,0
KİLİS	2.887.595	320.842	18,0	52.000	2.500	49.500	11.000	4,5
ŞANLIURFA	1.135.021	470.289	2,0	2.250	750	1.500	300	5,0
MARAŞ	1.329.313	296.056	7,9	10.500	500	10.000	2.000	5,0
GAZİANTEP	7.966.888	454.290	9,7	77.500	10.000	67.500	15.000	4,5
ANTALYA	3.510.852	909.297	5,7	20.000	3.500	16.500	3.000	5,5
ADANA	2.238.289	273.265	6,7	15.000	10.000	5.000	1.000	5,0
HATAY	12.418.660	2.121.351	13,6	168.750	33.750	135.000	27.000	5,0
OSMANİYE	3.056.893	587.599	13,1	40.000	20.000	20.000	5.000	4,0
ADIYAMAN*	164.188	439.462	11	1.756	667	1.089	218	5,0
ARTVİN*	20.981	1.673	8,1	169,8	169,8	0	0	5,0
BARTIN*	105	110	10,0	1	1	0	0	5,0
BİLECİK*	260.647	128.236	22,4	5.837	5.837	0	0	0,0
BURDUR*	50.160	10.560	11,2	560,3	123,5	437	87,4	5,0
DENİZLİ*	1.039.754	403.731	14,6	15.135	8.226	6.909	1.382	5,0
DİYARBAKIR*	0	2.750	0,0	0	0	0	0	5,0
ESKİŞEHİR*	33.550	37.250	3,2	109	109	0	0	0,0
ISPARTA*	12.735	13.010	5,0	64	41	23	5	5,0
KARAMAN*	248.418	137.964	30,3	7.527	5.966	1.561	312	5,0
KASTAMONU*	7.570	1.470	5,7	44	44	0	0	0,0
KOCAELİ*	36.791	5.350	23,1	849	845	4	1	5,0
MARDİN*	289.697	180.090	13,2	3.825	3.327	498	100	5,0
ORDU*	1.110	1.200	5,2	6	6	0	0	0,0
RİZE*	0	0	0,0	0	0	0	0	0,0
SAKARYA*	221.115	62.400	25,1	5.553	2.553	3.000	600	5,0
SAMSUN*	18.015	5.900	5,7	103	103	0	0	0,0
SİNOP*	27.307	12.575	8,8	239	239	0	0	0,0
ŞIRNAK*	4.550	28.800	5,3	24	23	1	0	5,0
TEKİRDAĞ*	940.820	114.950	12,0	11.304	6.207	5.098	862	5,0
TOKAT*	1.200	1.700	4,0	5	5	0	0	5,0
TRABZON*	60.949	14.157	6,8	416	416	0	0	0,0
UŞAK*	0	28.560	0,0	0	0	0	0	0,0
YALOVA*	782.266	127.130	10,2	8.013	7.987	26	5	5,0
ZONGULDAK*	510	168	5,0	3	3	0	0	5,0
TOPLAM	145.321.360	22.526.267	7,6	1.108.188	397.025	711.133	143.115	4,97

ULUSAL ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI KONSEYİ
NATIONAL OLIVE AND OLIVE OIL COUNCIL